एकाइ ७ · शत्रु

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३१

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ३१

१ शब्दार्थ [३]

समूह 'क' का शब्दको अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस्। समूह 'ख' का दुईओटा अर्थ बढी छन्। प्रत्येक जोडाको ०.५ अङ्क छ।

समूह 'क'		समूह 'ख'
१. भद्र	☐	**क.** फर्काउने गरी लिइएको रकम
२. सान्त्वना	☐	**ख.** बदला लिने भावनाले मनमा राखेको रिस
३. मध्यस्थ	☐	**ग.** अँगालो हाल्ने काम
४. इख	☐	**घ.** सभ्य, शिष्ट, सज्जन
५. नाहक	☐	**ङ.** दुःखमा परेकालाई दिइने धैर्य र ढाडस
६. अङ्कमाल	☐	**च.** दुई पक्षको झगडा मिलाउने व्यक्ति
		छ. लुकेको कुरा, भेद
		ज. बिनाकारण, बिनसित्ति

२ अनुकरणात्मक शब्द [२]

बाकसमा दिइएका अनुकरणात्मक शब्दमध्ये उपयुक्त शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

गुरुरु **छमछम** **जुरुक्क** **ढ्याम्म** **धुरुधुरु** **स्याँस्याँ**

आमाको चिठी पढेर दिदी _____ रोइन्। उकालो चढेर आएको भाइ _____ गर्दै थियो। घन्टी बज्नासाथ ऊ _____ उठ्यो। हावाले ढोका _____ बज्यो।

३ ठिक कि बेठिक? [२]

पाठ्यपुस्तकको पृष्ठ ८९ देखि ९२ सम्म रहेको विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाको 'शत्रु' कथा मौन पठन गर्नुहोस्। त्यसपछि वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. कृष्ण राय पैँतालिस वर्षसम्म आफ्नो कोही शत्रु नभएकोमा सन्तुष्ट थिए। ☐

ii. कृष्ण राय गाउँका गरिबलाई सजिलै कर्जा दिन्थे। ☐

iii. खेतको झगडामा कृष्ण रायले गोविन्द पण्डितको पक्षमा फैसला दिए। ☐

iv. भित्तामा ठोक्किएर भाँचिएको लट्ठीको टुक्राले आक्रमण साँचो भएको देखायो। ☐

४ कथाको बोध [८]

'शत्रु' कथाका आधारमा तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

क. कृष्ण रायले रामे नोकरमाथि किन शङ्का गरे? [१]

ख. कथामा कृष्ण रायलाई प्रश्न सोध्ने पात्र को हुन्? [१]

ग. शत्रु खोज्दा खोज्दा कृष्ण रायले आफ्नै कुन दोष थाहा पाए? [२]

घ. लट्ठी प्रहार भएपछि पनि कृष्ण रायले आफ्नो शत्रु किन किटान गर्न सकेनन्? कथाका आधारमा तर्कसहित लेख्नुहोस्। [४]

५ बोध प्रश्नोत्तर [४]

दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

हराएको कलम

जाँचको पहिलो दिन बिहान अञ्जलीले आफ्नो निलो कलम खोजी, तर कतै भेटिन। उसलाई त्यो कलम मामाले जन्मदिनमा दिनुभएको थियो। उसको मनमा शङ्का उठ्यो: हिजो प्रकाशले कलम सापट मागेको थियो, नदिँदा मुख बिगारेको थियो। फेरि सोची, बेन्चमा सँगै बस्ने सविता पनि त्यस्तै कलम किन्ने कुरा गर्दै थिई। बाटोभरि ऊ एक एक साथीको अनुहार सम्झँदै रिसाउँदै गई। कक्षामा पुगेर झोला उघार्दा भित्री खल्तीमा कलम जस्ताको तस्तै थियो, हिजो आफैँले हतारमा राखेकी। अञ्जलीलाई लाज लाग्यो। एउटा कलमका लागि उसले मनमनै दुई साथीलाई चोर बनाइसकेकी थिई।

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-nepali/shatru

क. अञ्जलीको कलम उसका लागि किन विशेष थियो?
ख. अञ्जलीले प्रकाशमाथि किन शङ्का गरी?
ग. कलम अन्त्यमा कहाँ भेटियो?
घ. यो गद्यांश 'शत्रु' कथाका कृष्ण रायको अवस्थासँग कसरी मिल्छ?

६ भाव पहिचान [२]

उद्धरण चिह्नभित्रका क्रियापदको भाव पहिचान गर्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. भोलि हिमाल सफा 'देखिएला'। ख. सबैको भलो 'होस्'। ग. भाइ, ढोका बन्द 'गर'। घ. मिहिनेत 'गरे' सफल भइन्छ।

७ भाव परिवर्तन [२]

दिइएका वाक्यलाई कोष्ठकमा भनिएको भावमा परिवर्तन गर्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. ऊ आज घर जान्छ। (सम्भावनार्थ)
ख. तिमी गीत गाउँछौ। (आज्ञार्थ)
ग. विद्यार्थीहरू खुसी रहन्छन्। (इच्छार्थ)
घ. पानी पर्छ। बाली सप्रन्छ। (सङ्केतार्थ, एउटै वाक्य)

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-nepali/shatru

८ बुँदाका आधारमा कथा [४]

दिइएका बुँदाका आधारमा उपयुक्त शीर्षकसहित १०० शब्दमा नघटाई एउटा कथा लेख्नुहोस्।

बुँदा: नयाँ विद्यालयमा आएको सुरजलाई कक्षामा कसैले नबोलाएझैँ लाग्नु — ऊ सबै साथीसँग रिसाएर एक्लै बस्नु — खेलकुद दिवसमा दौडँदा लडेर खुट्टा मर्किनु — तिनै साथीहरूले उसलाई बोकेर स्वास्थ्यकर्मीकहाँ पुऱ्याउनु र घरसम्म साथ दिनु — आफ्नो सोच गलत रहेछ भन्ने थाहा पाउनु — सन्देश।
योजना: शीर्षक — पात्र र परिवेश — द्वन्द्व र घटना — समाधान — सन्देश।

९ सोच्नुहोस् [४]

सोचेर तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

कथाको अन्त्यमा कृष्ण राय 'संसारमा मित्र कोही हुँदैन, सबै शत्रु' भन्ने निष्कर्षमा पुग्छन्। तपाईं यो निष्कर्षसँग कति सहमत हुनुहुन्छ? तर्कसहित लेख्नुहोस्।